

Museu del Cinema

Museu del Cinema - c/ Sèquia, 1 - 17001 Girona - Tel: 972 412 777 - Fax: 972 413 047 - E-mail: museu_cinema@ajgirona.org

D O S S I E R D E P R E M S A

Museu del Cinema
Col·lecció Tomàs Mallof

Ajuntament de Girona

 Generalitat
de Catalunya

L'ART DE L'ENGANY

Efectes especials no digitals en el cinema

E.T, Terminator, Star Wars, La Guerra dels Móns, Sin City, El Laberinto del Fauno, totes aquestes pel·lícules tenen un denominador comú: la màgia, l'espectacle, la provocació d'emocions... i els "SFX" o, millor dit, els efectes especials, tant confusos avui dia en l'era digital, que donem per suposat que tot ho fa l'ordinador. Però això no és veritat. En l'anonimat queden els artistes que, des de l'època de Georges Méliès i amb l'ajuda de moltes tècniques auxiliars (mecànica, robòtica, maquillatge, escultura, etc.), enganyen l'ull de l'espectador fent-li creure i veure allò que no és real.

*Aquesta mostra està dedicada a tots aquests artistes que formen part de la història del cinema i també als seus sistemes de treball actual, amb l'exposició de diverses obres realitzades per l'empresa catalana **DDT. Efectos Especiales**, recentment guardonada amb l'Oscar al millor maquillatge pel seu treball al film *El Laberinto del Fauno*.*

Jep Porras

Comissari de l'exposició

SUMARI

Crèdits

Guió

Especificacions tècniques

Biofilmografia de DDT. EFECTOS ESPECIALES

CRÈDITS

Producció
MUSEU DEL CINEMA

Amb la participació de:
GENERALITAT DE CATALUNYA
DDT. EFECTOS ESPECIALES

Comissari de l'exposició i selecció audiovisuals
JEP PORRAS

Objectes originals exposats
DDT. EFECTOS ESPECIALES

Rèpliques i bibliografia exposada
JEP PORRAS

Disseny
MOSTRA COMUNICACIÓ

Muntatge audiovisuals
IMAGO PRODUCCIONS

Col.labora:
**IMAGO PRODUCCIONS / TELE 5 / ESTUDIOS PICASSO /
FILMAX / WARNER BROS. / TORNASOL FILMS /
COLUMBIA PICTURES / SOGEPACK / MANGA FILMS /
PARAMOUNT / DEAPLANETA / UNIVERSAL /
20th CENTURY FOX / MGM / SONY PICTURES / LAUREN FILMS I LOLA FILMS**

Membre protector:
EL PERIÓDICO

JEP PORRAS, comissari de l'exposició, és llicenciat en comunicació audiovisual per la Universitat Autònoma de Barcelona, soci fundador de l'empresa gironina de produccions audiovisuals IMAGO PRODUCCIONS, professor de producció i edició de vídeo a l'Escola de Realització Audiovisual i Multimèdia de Girona (ERAM, centre vinculat a la Universitat de Girona) i, des de 1999, és realitzador i productor de diferents programes de televisió difosos a través de la Xarxa de Televisions Locals de Catalunya, com "Fanzivid", "+Cine", etc.

Inauguració: dimecres, 30 de maig a les 7 de la tarda
Exposició: del 31 de maig al 2 de setembre de 2007
Horari: dimarts a diumenge de 10 a 20 h

Museu del Cinema

Sèquia, 1. 17001 Girona. - Tel. 972 412 777 - www.museudelcinema.cat

Entrada gratuïta a l'exposició.

L'ART DE L'ENGANY

Efectes especials no digitals en el cinema

Màgia, espectacle, entreteniment...tres paraules que podrien definir el Setè Art. Quantes vegades no ens hem preguntat després d'una pel·lícula: "Com s'ha fet això?", "Qui ho ha fet?", "Com és possible?". Donar elements perquè l'espectador pugui començar a respondre a aquestes qüestions és l'objectiu d'aquesta exposició.

En la primera part, veurem grans icones dels efectes especials no digitals de tots els temps. Moments inoblidables que han quedat per sempre en la història del cinema i recuperarem de l'oblit alguns noms dels artistes que van fer possible aquests efectes.

La segona part, la que hi ha al darrera, està dedicada a mostrar la vessant més artesana d'aquesta tècnica, la que té els seus orígens en George Méliès i els seus films fantàstics. La que a través de múltiples tècniques auxiliars (mecànica, maquillatge, modelatge, escultura, robòtica, etc.) esdevé tot un art. L'art d'enganyar l'ull de l'espectador, fent-li veure i creure quelcom que realment no és. Un excel·lent exemple d'aquest art el tenim a casa nostra, amb el treball, reconegut ja internacionalment, de David Martí i Montse Ribé i el seu equip de **DDT. Efectos Especiales**. Una part de la seva obra la podreu contemplar en aquest àmbit, així com alguns secrets de la seva tècnica.

A ells i a tota la gent que durant cent anys ha fet realitat els nostres malsons d'infantesa, des de monstres i *alienígenes* a malformacions i bèsties diverses, que han creat i creen móns impossibles per a fer-nos somniar amb el cinema; a tots ells dediquem aquesta exposició.

GRANS MESTRES DELS EFECTES ESPECIALS

WILLIS O'BRIEN

Willis O'Brien (1886-1962) és per a molts el pare dels efectes especials en el cinema, tot i que cal advertir que això provoca una polèmica discussió entre els Estats Units i França, la qual defensa la primacia de Georges Méliès com a pioner dels efectes especials amb el seu film *Le Voyage dans la Lune* (1902). En tot cas, O'Brien sí que va ser el creador de l'escola nord-americana.

A l'inici del segle XX, O'Brien era dibuixant de còmics al *San Francisco Daily News* i també un prestigiós escultor en marbre. Amb l'arribada del cinema, va sentir la fascinació de les imatges en moviment i, com una mena de joc, va crear un petit dinosaure de fang i va rodar un curtmetratge de poc més d'un minut anomenat *The Dinosaur and the Missing Link* (1915). Aquest film va ser vist pel gran magnat Thomas A. Edison, que immediatament va contractar O'Brien per a treballar en els curtmetratges de la seva productora.

Era la dècada dels anys 10 del segle passat, quan Willis O'Brien va crear un efecte que ha passat a la posteritat: el *stop-motion*, vist per primera vegada a *The Ghost of slumber mountains*, del 1915. Aquesta és una tècnica en la qual es filma, fotograma a fotograma, tots i cadascun dels moviments d'un objecte o criatura modelada a escala, per tant, amb volum tridimensional. Projectats a velocitat normal, aquesta tècnica crea la sensació de moviment real per part de l'objecte o de la criatura.

Fou llavors que, davant d'aquesta nova tècnica, els productors decidiren tirar la casa per la finestra i produir, l'any 1925, una adaptació d'*El Món Perdut*, d'Arthur Conan Doyle. O'Brien i el seu equip van crear 49 animals diferents. L'èxit de públic i de crítica van fer de Willis O'Brien el primer rei dels efectes especials del cinema.

Però O'Brien encara arribaria més lluny. L'any 1933 sorprendria el món amb la inoblidable *King Kong*, on el *stop-motion* i els efectes especials mecànics van arribar a l'edat adulta i la indústria cinematogràfica va comprovar el filó que podia explotar. En el rodatge, hi va treballar, com a alumne avantatjat de Willis O'Brien, un jove anomenat Ray Harryhausen, que esdevindria el seu successor.

A partir d'aleshores, Willis O'Brien va viure professionalment en l'èxit constant, però no va ser fins el 1949 que li van concedir un Òscar per *Mighty Joe Young*, la pel·lícula en la qual un alumne seu, Ray Harryhausen, va fer la majoria de la feina. L'antic alumne va esdevenir, finalment, mestre.

RAY HARRYHAUSEN

Nascut el 1920, Ray Harryhausen és el cim dels efectes especials mecànics. Alumne del gran Willis O'Brien, Harryhausen el va superar com ho fan els millors: amb talent i amb agraïment vers el mestre. "És gratificant saber que la meua feina ha estat ser el pont entre O'Brien i la nova ciència dels efectes especials per ordinador", ha afirmat Harryhausen en moltes entrevistes.

Mestre i deixeble van començar a finals dels anys 30 una relació estreta que només va quedar tallada parcialment per la II Guerra Mundial. Ray Harryhausen va servir als Estats Units en treballar en els departaments de formació de nous soldats, creant animacions cinematogràfiques on se'ls explicava com utilitzar el material de combat.

Just finalitzada la II Guerra Mundial, Ray Harryhausen retorna al costat de Willis O'Brien. La transició entre ambdós la trobem a la pel·lícula *Mighty Joe Young*, del 1949. El film guanya l'Oscar als efectes especials i Harryhausen assoleix el mestratge que el durà a triomfar en les dues dècades següents.

Dotat d'una habilitat i d'una imaginació úniques, Harryhausen va crear un dinosaure atacant un far a *The Beast From 20,000 Fathoms*, del 1953 i un dels èxits de l'any. Aquesta pel·lícula fascinarà tant els cinèfils japonesos que provocarà la creació de la nissaga dels monstres *Godzilla*, d'inspiració directe en els models de Harryhausen.

Però el bo i el millor va arribar amb els primers aliens. El monstre *Ymir*, passejant pel Coliseu de Roma a *20 Million Miles to Earth* (1957) i que anticipava els millors anys creatius d'aquest mestre. Un any després, encara fascinaria molt més amb les creacions a *The 7th. Voyage of Sinbad*, el cíclop o l'ocell de dos caps en són algunes de les criatures creades i animades per ell.

L'any 1963 sorprendria amb la magnífica *Jason and the Argonauts*, per a molts la seva obra mestra. Totes les criatures són d'una realitat il·lusòria magnífica. L'escena de la lluita contra els soldats-esquelets és admirada avui dia per la creació tècnica i, al mateix temps, per l'agilitat rítmica amb la qual se'ns mostra una batalla que, no cal oblidar-ho, havia estat muntada fotograma a fotograma per Ray Harryhausen.

El 1993, Hollywood li va concedir el segon Oscar, aquest honorífic, per la seva contribució al setè art. En lliurar-li l'estatueta, l'actor Tom Hanks va dir: "Molta gent pensa que la millor pel·lícula de la història del cine és *Ciudadà Kane...* però no, és *Jason i els Argonautes*" Potser tenia raó!

STAN WINSTON

Nascut el 1946, Stan Winston volia ser actor. L'any 1969, però, va acceptar una feina en el departament creatiu de la llavors totpoderosa Disney. Allà hi va descobrir que tenia un do en les arts plàstiques que el duria a l'èxit. Tres anys més tard, el 1972, Stan Winston guanyava el prestigiós Premi Emmy –l'Oscar de la TV nord-americana- pels seus maquillatges i creacions en el telefilm *Gargoyles*.

Stan Winston, però, no va aturar-se en els maquillatges i les creacions amb plastilines i silicones. A la dècada dels 70, va experimentar amb els sistemes mecànics i hidràulics combinant-los amb l'art tradicional de les titelles i dels ninots de grans dimensions, és a dir, els *animatrònics*. Amb un prestigi reconegut a la indústria de Hollywood, va deixar la Disney per a muntar una productora pròpia: *Stan Winston Studio*.

En el cinema, Stan Winston va deixar-nos bocabadats amb una figura mítica: *Terminator*, el cyborg assassí del futur. El director James Cameron va acceptar destinar la majoria del pressupost a la creació de Winston, i aquest va respondre amb la creació d'una de les figures més importants i emblemàtiques del gènere del cinema fantàstic. Aquesta va ser la primera col·laboració amb el director James Cameron, però n'hi va haver d'altres: *Terminator-2* i *Aliens*, pels quals va guanyar dos dels tres Oscar que té.

Stan Winston també ha treballat amb Steven Spielberg en la creació dels dinosaures de *Jurassic Park*. El T-Rex era un animatrònic de més de sis metres d'alçada, mogut per control remot i ha estat una de les grans fites en la seva carrera. Tornaria a treballar amb Spielberg a *A.I.*, barrejant com sempre la configuració del làtex amb els motors mecànics per a donar vida als robots protagonistes del film.

Stan Winston no ha oblidat mai les seves arrels com a especialista en maquillatge i modelació, pel que també ha estat responsable dels maquillatges en films com *Interview with the Vampire* o la creació del personatge principal de la fantàstica *Edward Scissorhands* de Tim Burton.

Stan Winston, tot un especialista en crear éssers del futur, considera que el gènere del fantàstic "és una altra manera de parlar de les motivacions que tenim els humans de tots els temps, des del passat més remot fins el futur més llunyà".

LA TÈCNICA DEL STOP MOTION. L'exemple de Ray Harryhausen (*Dynamation*)

1. Creació d'un ninot articulat, dins el qual hi ha un "endoesquelet", que permet tot tipus de moviments i que està fet amb sistemes rudimentaris, com el filferro, o bé talls de petites juntes de metall lligades entre elles amb cargols.
2. Posteriorment, es filmava en escenaris reals la imatge de fons on s'havia d'incloure el ninot articulat. Aquesta imatge podia ser un paisatge o una persona actuant davant de la càmera.
3. Una vegada es tenien les imatges de fons (en pel·lícula de 35 mm) es projectaven en una pantalla situada davant de la càmera.
4. Entre la pantalla i la càmera es col·locava el ninot que calia animar, sempre damunt d'una taula, fixada a terra per intentar no moure l'*atrezzo* ni l'angle de profunditat del pla.
5. Entre la càmera i el ninot es col·locava un vidre que servia per a filtrar el parpelleig de la llum del projector. A vegades, també es pintaven els marges d'aquest vidre per a incloure-hi detalls del decorat.
6. La càmera enregistrava les imatges fotograma a fotograma, que incloïen el ninot i la imatge de fons. L'animador després de gravar un fotograma movia lleugerament el ninot i filmava el següent fotograma, tot sincronitzant la imatge del ninot amb la projecció de la pel·lícula que li servia de fons.

DDT. EFECTOS ESPECIALES.

Pels volts de l'any 1990, tres joves emprenedors, il·lusionats per la màgia de les produccions de Steven Spielberg i George Lucas, somniaven en ser tècnics d'efectes especials. Malauradament, l'època que els envoltava i el país en què vivien no els ho posava gens fàcil. Aquella il·lusió es va començar a materialitzar a partir de l'any 1991.

Aquells joves empresaris eren David Martí, David Alcalde i Tato Pons (aquests dos darrers ja no estan a l'empresa), quan tenien poc més de vint anys. En aquella època, a Espanya, gairebé ningú es dedicava a fer efectes especials de maquillatge pel cinema. Això va fer que els inicis d'aquesta empresa fossin durs, sobrevivint gràcies a treballs per a anuncis publicitaris per a TV. Durant aquests primers anys, David Martí va anar perfeccionant la seva tècnica, sobretot després de formar-se amb Dick Smith, un dels millors especialistes de l'època en maquillatge i efectes especials.

La seva sort va canviar quan a mitjan dels anys noranta van aparèixer nous directors catalans interessats en fer cinema fantàstic. De moment només eren curtsmetratges, però en ells podien deixar anar tota la seva creativitat. Un d'aquests curts, titulat *Aftermath* de Nacho Cerdà (1995), va ser vist pel director Guillermo del Toro al Festival Internacional de Cinema de Catalunya a Sitges. Del Toro va dir als responsables de DDT, que

comptaria amb els seus efectes especials si un dia podia rodar un film a Espanya. Van haver de passar gairebé cinc anys perquè aquesta promesa es complís, amb el rodatge d'*El Espinazo del Diablo* (2000), produïda per Pedro Almodóvar. En aquesta mateixa època, van començar a treballar també en els llargmetratges de Jaume Balagueró: *Els sense nom*, *Darkness* i *Fràgiles*.

Des d'aquest moment, DDT i els seus col·laboradors --entre els que hi ha Montse Ribé, que va entrar com a aprenent i ara co-dirigeix l'empresa amb Martí-- no han parat de treballar. En total han participat en prop de 40 pel·lícules i 180 *spots* publicitaris, aconseguint significatius premis per les seves creacions.

Però el seu èxit més important i més recent ha estat el magnífic treball que han realitzat per al film *El Laberinto del Fauno* (Guillermo del Toro, 2006), pel qual han obtingut diverses distincions i reconeixements al millor maquillatge i efectes especials, entre altres el Goya que concedeix l'Acadèmia de Cine espanyola, el BAFTA que atorga l'Acadèmia de cinema britànica i l'Oscar al millor maquillatge.

Com es pot comprovar, una llarga i fructífera carrera, que ha costat anys i molts esforços tirar endavant, però que finalment, gràcies a la tenacitat de l'equip de DDT i al seu amor pel setè art, ara estan rebent el reconeixement de tot el món del cinema a nivell internacional. I el més interessant de tot és el futur de DDT. Un futur que, a partir del seu èxit actual, es preveu fructífer i creatiu i que de ben segur superarà tot el que hem vist fins ara.

Aquells joves il·lusionats per el cinema fantàstic dels anys 80 han passat a formar part de la Història dels SFX. Per això, no és estrany que fins i tot el mateix Steven Spielberg els hi manifestés, en la gala dels premis Oscar, la seva intenció de poder treballar plegats en el futur.

L'exposició:

El material original exposat prové en la seva totalitat de l'empresa DDT. EFECTOS ESPECIALES i ha estat cedit al Museu del Cinema per a la realització d'aquesta exposició. Tot aquest material ha format part de llargmetratges i, en algun cas concret, d'un *spot* per a televisió. Acompanyant a aquests objectes hi ha 5 audiovisuals que ens mostren el procés creatiu de DDT per a realitzar aquests elements d'efectes especials. Aquestes imatges es complementen amb fragments de la pel·lícula on va intervenir aquest material d'efectes especials. Combinant l'exposició del material original, amb l'audiovisual de com es va fer i com es va veure al film, el visitant pot descobrir alguns dels secrets que s'amaguen darrera els efectes especials no digitals.

En l'apartat introductori s'inclou divers material bibliogràfic i de *merchandising* que prové de la col·lecció particular de Jep Porras. Els quatre audiovisuals que acompanyen als textos i imatges d'aquest apartat mostren petits fragments de grans obres mestres dels efectes especials cinematogràfics de tots els temps.

L'exposició mostra el següent material:

31 FIGURES I ELEMENTS ORIGINALS CREATS PER DDT. EFECTOS ESPECIALES:

"El laberinto del Fauno" (Dir. Guillermo del Toro, 2006)

- Cap del Fauno
- Tors del Fauno
- Figura "Home Pàl·lid"
- Mà mecànica de l'"Home Pàl·lid"
- Mandràgora
- Daga, bossa i flauta del Fauno
- Maqueta de la granota gegant

"Hellboy" (Dir. Guillermo del Toro, 2004):

- 5 màscares de Kroenen
- Cos de silicona de Kroenen
- Cuirassa pel tors de Kroenen

"Frágiles" (Dir. Jaume Balagueró, 2005)

- Fictici del cap de Roy
- Aparells ortopèdics de la nena

"Dagon" (Dir. Stuart Gordon, 2001)

- Cap amb tentacles "Dagon"

"El corazón del guerrero" (Dir. Daniel Monzón, 2000)

- Rata socarrimada

"El espinazo del diablo" (Dir. Guillermo del Toro, 2001)

- Cama ortopèdica
- 5 pots amb fetus

"Segon nom" (Dir. Paco Plaza, 2002)

- Home empalat

"Doom" (Dir. Andrezej Bartkowiak, 2005)

- Pròtesis de silicona
- Fictici d'un cap

"Somne" (Dir. Isidro Ortiz, 2005)

- Cap "animatrònic" de ximpanzé

✂ "Romasanta" (Dir. Paco Plaza, 2004)

- Llop sense pèl

✂ "Mar adentro" (Dir. Alejandro Amenábar, 2004)

- Pròtesis de panxa d'embarassada

✂ Anuncis TV

- Ninot "Groover" de l'anunci d'Estrella Damm
- Ninot "Chuky" Quiero

✂✂ 9 AUDIOVISUALS

✂✂ 3 DOCUMENTS BIBLIOGRÀFICS, 3 FIGURES DE MERCHANDISING DE COL·LECCIONISTA DE "KING KONG", "TERMINATOR" I "YMIR"

✂✂ Ocupa la Sala d'exposicions temporals del Museu del Cinema: 120 m2

BIOGRAFIA

Empresa creada el 1991, a Barcelona, per tres fans del cinema fantàstic: **David Martí**, David Alcalde i Tato Pons (aquests dos darrers ja no estan a l'empresa), quan tenien poc més de vint anys. En aquella època, a Espanya, gairebé ningú es dedicava a fer efectes especials de maquillatge pel cinema. Això va fer que els inicis fossin molt durs per a aquesta empresa, que sobrevivia sobretot gràcies a treballs per a anuncis publicitaris de TV.

Durant els primers anys, David Martí va anar perfeccionant la seva tècnica, sobretot després de formar-se amb **Dick Smith**, un dels millors especialistes de l'època en maquillatge i efectes especials.

La seva sort va canviar quan a mitjans dels noranta van aparèixer nous directors catalans interessats en fer cinema fantàstic. De moment eren curtmetratges, però un d'ells va ser vist pel director **Guillermo del Toro** al Festival de Sitges i anys més tard els va contractar per a treballar en els efectes especials de la seva pel·lícula "El Espinazo del diablo"(2000). En aquesta mateixa època van començar a treballar també en els films de **Jaume Balagueró** ("Els sense nom", "Darkness", "Fragiles").

Des d'aquest moment, DDT i els seus col.laboradors -- entre els que hi ha **Montse Ribé**, que va entrar com a aprenent i ara co-dirigeix l'empresa amb Martí-- no ha parat de treballar. En total han participat en 30 pel·lícules i 180 spots publicitaris. Entre les pel·lícules podem destacar: "Els sense nom" (Jaume Balagueró, 1998), "El corazón del guerrero" (Daniel Monzón, 1999), "Arachnid" (Jack Sholder, 2000), "Lucía y el sexo" (Julio Medem, 2000), "El espinazo del diablo" (Guillermo del Toro, 2000), "Fausto v5.0" (Isidro Ortiz, 2001), "Darkness" (Jaume Balagueró, 2001), "Hable con ella" (Pedro Almodovar, 2002), "Romasanta" (Paco Plaza, 2003), "Mar adentro" (Alejandro Amenábar, 2004), "La mala educación" (Pedro Almodovar, 2004), "Hellboy" (Guillermo del Toro, 2004), "Frágiles" (Jaume Balagueró, 2005)...

Però el seu èxit més important i més recent ha estat el magnífic treball que han realitzat per al film "**El Laberinto del Fauno**" (Guillermo del Toro, 2006), pel qual han obtingut diversos premis i reconeixements al millor maquillatge i efectes especials, entre altres el **Goya** que concedeix l'Acadèmia de Cine espanyola, el **BAFTA** que concedeix l'Acadèmia de Cine Britànica i l'**Oscar al millor maquillatge**.

Com es pot comprovar, una llarga i fructífera carrera, que ha costat anys i molts esforços tirar endavant, però que finalment, gràcies a la tenacitat de David Martí i Montse Ribé, i al seu amor pel cinema, ara estan rebent el reconeixement de tot el món del cinema a nivell internacional. I el més interessant de tot és el futur de DDT. Un futur que, a partir del seu èxit actual, es preveu fructífer i creatiu i que de ben segur superarà tot el que hem vist fins ara.

Més informació a: www.ddtsfx.com

FILMOGRAFIA

2007– HELLBOY 2, THE GOLDEN ARMY (**pre-producció**). *Dir.:* Guillermo del Toro.

2006 – MAMBA (**en producció**). *Dir.:* Alvaro de Armiñán.

2006 – RETURN TO HOUSE ON HAUNTED HILL (**en producció**).
Dir.: Victor García.

2006 – EL ORFANATO. *Dir.:* J.A.Bayona.

2006 – TOTEMWACKERS. *Dir.:* Ibon Cormenzana.

2006 – MANOLETE. *Dir.:* Menno Meyjes.

2005/6 – EL CAMINO DE LOS INGLESES. *Dir.:* Antonio Banderas.

2005/6 – EL LABERINTO DEL FAUNO. *Dir.:* Guillermo del Toro.

2005/6 – THE KOVAK BOX. *Dir.:* Daniel Monzón.

2004/5 – DOOM. *Dir.:* Andrzej Bartkowiak.

2004 – SOMNE. *Dir.:* Isidro Ortiz. .

2004 – THE NUN. (LA MONJA) *Dir.:* Luis de la Madrid.

2004– FRAGILES *Dir.:* Jaume Balagueró.

2003-04 – HELLBOY . *Dir.:* Guillermo del Toro.

2003 – MAR ADENTRO. *Dir.:* Alejandro Amenabar..

2003 – TORAPIA. *Dir.:* Karra Elejalde.

2003 – HIPNOS. *Dir.:* David carreras.

2003 – LA MALA EDUCACIÓN (*The bad education*). *Dir.:* Pedro Almodovar.

2003- ROMASANTA. *Dir.:* Paco Plaza.

2003 – BUEN VIAJE, EXCELENCIA. *Dir.:* Albert Boadella.

2003 – PALABRAS ENCADENADAS. *Dir.:* Laura Maña

2002 – SECOND NAME. *Dir.:* Paco Plaza.

2002 – EL ALQUIMISTA IMPACIENTE. *Dir.:* Patricia Ferreira.

2002 – HABLE CON ELLA. *Dir.:* Pedro Almodovar.

2001 – GUERREROS. *Dir.:* Daniel Calparsoro.

2001 - PIEDRAS. *Dir.:* Ramón Salazar.

2001 - DARKNESS. *Dir.:* Jaume Balagueró.

2001 – FAUSTO v5.0. *Dir.:* Isidro Ortiz/La fura dels Baus.

2000/2001 - DAGON. *Dir.:* Stuart Gordon.

2000 – DESALIÑADA /* shortfilm. *Dir.:* Gustavo Salmerón.

2000 – TORRENTE 2. *Dir.:* Santiago Segura.

2000 – LUCIA Y EL SEXO. *Dir.:* Julio Médem.

2000 – EL ESPINAZO DEL DIABLO. *Dir.:* Guillermo del Toro

2000 - ARACHNID. *Dir.:* Jack Sholder.

1999/2000 – LA COMUNIDAD. *Dir.:* Álex de la Iglesia.

1999 - EL CORAZÓN DEL GUERRERO. *Dir.:* Daniel Monzón.

1999 – LA MUJER MÁS FEA DEL MUNDO. *Dir.:* Miguel Bardem.

1998 – LOS SIN NOMBRE. *Dir.:* Jaume Balagueró.

1997 – EL VIAJE DE ARIAN *Dir.:* Eduard Bosch.

1996 – DOCTOR CURRY /* curtmetratge. *Dir.:* David Alcalde.

1995 – AFTERMATH / * curtmetratge. *Dir.:* Nacho Cerdà.

1994 – ATOLLADERO. *Dir.:* Oscar Aibar.

I treballs per a més de 180 anuncis per a TV des de l'any 1991

Girona, maig 2007